

У Концепції запропоновано визначення таких термінів, як медіаосвіта, медіапедагогіка, медіакультура, медіаграмотність; визначено мету, завдання, пріоритети розвитку медіаосвіти та напрями, етапи й умови реалізації [5].

Питання застосування медіаосвітніх технологій у підготовці студентів досі не було предметом комплексних наукових досліджень. У нинішніх умовах, коли суспільні вимоги до професійного рівня майбутніх фахівців підвищуються, це потребує розроблення сучасних педагогічних підходів до їх професійної підготовки із застосуванням медіаосвітніх технологій.

Таким чином, у процесі дослідження теоретичних положень формування медіакультури студентів ми дійшли висновку, що певного переосмислення потребує характер підготовки фахівців, що вища освіта може стати середовищем інтегрування медіаосвіти в навчальний процес ВНЗ як необхідної умови його професіоналізму та конкурентоспроможності. Крім того, залучення студентів до створення творчих проектів для формування їхньої медіакультури стане більш ефективним за умови використання аудіовізуальних технологій.

Стрімкий розвиток у сучасному світі інформаційно-комунікаційних технологій і ЗМІ потребує цілеспрямованої підготовки особистості до вмілого і безпечного користування ними. На жаль, Україна робить лише перші кроки у цьому напрямі, хоча необхідність запровадження медіаосвіти не викликає сумнівів. Однак залишається невирішеним питання, хто саме має займатися і відповідати за формування програм медіаосвіти, адже головне її завдання – підготувати аудиторію до життя в інформаційному суспільстві, навчитися передбачати, а за потреби і нейтралізувати наслідки негативного впливу ЗМІ на свідомість людини.

ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про вищу освіту» № 2984-III, зі змінами від 19 січня 2010 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://crl.dsmu.edu.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=103&Itemid=50
2. Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006–2010 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.chnu.cv.ua/index.php?page=ua/grants/main/933>
3. Закон України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 рр. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/537-16>.
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
5. Гриневич М. С. Медіаосвіта молоді в рамках Болонського процесу / М. С. Гриневич // Вища освіта України у контексті інтеграції до 7 європейського освітнього простору: Вища освіта України. – Дод. 3, Т. V. (12). – 2008. – С. 134–139.
6. Маклюэн М. Понимание медиа: внешние расширения человека. Understanding Media: The Extensions of Man. / М. Маклюэн – М.: Кучково поле, 2007. — 464 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: короткий огляд / В. Іванов., О. Волошенюк., Л. Кульчинська та ін. – 2-ге вид., стер. – К.: АУП, ЦВП, 2012. – 58 с.
8. Найдьонова Л. А. Перспективи розвитку медіаосвіти в контексті болонського процесу: процесуальна модель медіакультури /Л. А. Найдьонова // Болонський процес і вища освіта в Україні та Європі: проблеми й перспективи. – К., 2007. – С. 162–168.
9. Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика. / А. В. Федоров. – Ростов-на-Дону, 2001. – 708 с.
10. «Free to choose» або вільний вибирати: межі свободи: навч.-метод. посібник / авт.-упоряд.: Б. Ван Дріель, А. Ленчовська. – К.: ТОВ «Майстер книг», 2011. – 64 с.

УДК 070:378+81'233:347.96

О. В. КАЛІЦЕВА

ЗАСТОСУВАННЯ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ФАХОВОГО МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ

Висвітлено нові продуктивні методики формування і розвитку професійного мовлення майбутніх юристів. Йдеться про впровадження у навчальний процес ВНЗ різних форм та засобів активного навчання, які пропонує сучасне інформаційне суспільство. Обґрунтовано доцільність використання потенціалу медіаосвітніх технологій у процесі фахової підготовки студентів-юристів.

Ключові слова: професійне мовлення, медіаосвіта, медіаосвітні технології, фахова підготовка юристів.

Е. В. КАЛИЦЕВА

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МЕДИАОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ РЕЧИ БУДУЩИХ ЮРИСТОВ

Указаны новые продуктивные методики формирования и развития профессиональной речи будущих юристов. Освещены вопросы внедрения в учебный процесс вузов различных форм и средств активного обучения, которые предлагает современное информационное общество. Обоснована целесообразность использования потенциала медиаобразовательных технологий в профессиональной подготовке студентов-юристов.

Ключевые слова: профессиональная речь, медиаобразование, медиаобразовательные технологии, профессиональная подготовка юристов.

O. V. KALITSEVA

APPLICATION OF MEDIA EDUCATIONAL TECHNIQUES IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL SPEECH TRAINING OF FUTURE LAWYERS

The article is devoted to the development of new productive methods of future lawyers' professional speech formation. The issues of implementation of various forms and means of active learning characteristic of modern information society into the education process are discussed. It appears expedient to use the potential of educational media-techniques in the process of professional training of lawyers.

Keywords: professional speech, media education, educational media- techniques, professional training of lawyers.

Завдання вищої школи на сучасному етапі – підготувати гармонійно розвинену, грамотну, високоосвічену особистість. Для цього необхідно, щоб навчання формувало сучасний тип мислення, новий стиль діяльності, орієнтований на максимально ефективне вирішення виробничих, соціальних, культурних і багатьох інших проблем. Одним із аспектів такого завдання є підготовка фахівців, які б досконало володіли державною мовою у повсякденно-професійній сфері, набули навичок комунікативно виправданого використання засобів мови, а також оволоділи мовою фаху. В рамках зазначеного наразі акцент у методиці викладання української мови у виші слід перенести на формування навичок професійної комунікації, студіювання особливостей фахової мови, розвиток культури мови, мислення і поведінки особистості.

Останнім часом особливу увагу в дослідженнях, присвячених професійній підготовці майбутнього юриста, звертають на питання педагогічної культури (В. Льїн), розвиток комунікативних якостей (С. Базоров, Т. Казаніна), професійне самовиховання (М. Тухватулін), формування професійної свідомості, професійно важливих якостей майбутніх юристів (Т. Анісімова, А. Бражникова, Т. Кушнірова, А. Теймуразян, В. Рижиков).

Увагу багатьох дослідників привертає також проблема формування мовленнєвої компетентності, зокрема, упродовж останніх десятиліть до неї зверталися дидакти і лінгводидакти (А. Алексюк, О. Біляєв, Є. Голобородько, Г. Дідук, В. Мельничайко, Г. Михайловська, В. Онищук, Е. Палихата, М. Пентиліук, К. Плиско, М. Стельмахович, О. Хорошковська та ін.).

Проте, незважаючи на значну кількість досліджень, нині все ще залишається чимало проблем, стосовно процесу фахової підготовки юристів. Однією з них є пошук нових, більш ефективних методик.

Разом з тим зростає роль уміння здобувати інформацію з різних джерел, оцінювати і використовувати її у різних сферах пізнавальної, професійної, творчої діяльності в період формування інформаційного суспільства. За таких умов актуальною стає медіаосвіта як фактор модернізації і підвищення якості вищої освіти.

Матеріали мас-медіа, спеціально відібрані для застосування у навчально-виховному процесі вищої школи, були предметом вивчення вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Г. Онкович, Б. Потятиника, О. Федорова, Н. Леготіної, Н. Духаніної, І. Чемирис, І. Гуріненко та ін.

Проведений аналіз наукових праць свідчить, що проблема ефективності застосування медіаосвітніх технологій для формування комунікативних умінь як складової професійної підготовки майбутніх юристів ще не була предметом спеціального дослідження.

З урахуванням викладеного вище **метою статті** є дослідження перспектив використання медіаосвітніх технологій для навчання професійного мовлення майбутніх юристів.

Дослідивши держстандарти освіти, навчальні плани, програми підготовки юристів та зважаючи на реформи вітчизняного законодавства, В. Рижиков зазначає, що спеціаліст-юрист має володіти певними ключовими компетенціями:

- бути здатним професійно діяти в іншомовному середовищі;
- володіти культурою мислення і мистецтвом логічного аналізу, знати його загальні закони й уміти в письмовій та усній формі правильно (логічно) їх вибудовувати;
- уміти на науковій основі організувати свою працю, володіти комп'ютерними методами збору, зберігання та обробки інформації, уживаними у сфері професійної діяльності;
- бути здатним в умовах розвитку науки й соціальної політики, що змінюється, до переоцінки накопиченого досвіду, аналізу своїх можливостей; уміти здобувати нові знання, використовуючи сучасні інформаційні освітні технології;
- у професійній сфері на основі системного підходу вміти будувати й використовувати моделі для опису та прогнозування різних явищ, здійснювати їх якісний і кількісний аналіз;
- бути здатним поставити мету і сформулювати завдання, пов'язані з реалізацією професійних функцій, уміти використовувати для їх вирішення методи вивчених наук;
- бути готовим до кооперації з колегами й роботи в колективі, знати й уміти використовувати методи управління, уміти організувати роботу виконавців, знаходити й ухвалювати управлінські рішення в умовах суперечливих вимог, знати психологію людей і окремих офіційних груп, основи педагогічної діяльності, форми й методи правового виховання населення [1, с. 91].

Успішне оволодіння цими компетенціями, безперечно, базується на вмінні спілкуватися як невід'ємній частині майбутньої діяльності.

Навчаючись у ВНЗ, студент має оволодіти мовою спеціальності, що забезпечить повноцінну професійну діяльність, ефективні комунікативні зв'язки, а отже, допоможе випускнику досягти успіху в житті. Проте не можна не погодитися з тим, що студенти, вступаючи до вищої школи, не володіють ані змістом майбутньої професійної думки, ані формою її вираження. Така ситуація зумовлює двоєдину проблему: необхідність здобути спеціальні професійні знання і разом з тим удосконалити навички професійного мовлення.

Новітні наукові педагогічні дослідження цієї проблеми у галузі вищої освіти переконливо свідчать про необхідність широкого впровадження в навчальний процес різноманітних форм і засобів активного навчання, які пропонує нам сьогоденне інформаційне суспільство.

Оскільки однією з найхарактерніших ознак сучасного світу є стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій та системи мас-медіа, необхідна нагальна цілеспрямована підготовка особистості до вмілого й безпечного користування ними. У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, схваленій постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 р., зазначено, що у вищій школі медіаосвітні елементи мають увійти до навчальних програм циклу професійно орієнтованої гуманітарної підготовки з різних спеціальностей у відповідних обсягах [2].

Разом з тим Г. Онкович вважає, що, крім основних напрямів медіаосвіти, доцільно виокремити медіаосвіту майбутніх фахівців різних напрямів підготовки, оскільки вбачає в цьому один із резервів підвищення фахового рівня спеціалістів, котрі не тільки послугуватимуться набутими знаннями, а й підтримуватимуть засобами медіа власний професійний рівень упродовж життя [3, с. 110].

Попри те, що роль ЗМІ в житті суспільства стає більш вагомою, сучасна юридична освіта України все ще недостатньо активно використовує переваги й потенційні вигоди, які надає інформаційне суспільство, зокрема завдяки медіаосвітнім технологіям.

Про недостатній рівень медіаграмотності сучасних студентів юридичного профілю свідчать результати проведеного нами опитування. Як на першому, так і на старших курсах молодь, витрачаючи час на перегляд телепередач, читання періодичних видань, пошук інформації в Інтернеті, все ще недостатньо обізнана з тими медіа, що пропонують матеріали за їхнім фахом.

Застосування медіаосвітніх засобів може зарадити вирішенню різноманітних питань підвищення якості освіти у вищій школі. Так, на Всеукраїнській конференції з питань реформування вищої юридичної освіти в Україні, що відбулася 23 жовтня 2009 р., було представлено Проект концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні, в якому зазначається, що навчальний процес наразі переобтяжений нормативно-теоретичним навчанням, а тому не стимулює індивідуальну навчальну активність студентів [4]. З огляду на це мова має бути не стільки метою, скільки засобом здобування професійної освіти, у зв'язку з чим викладачі у процесі навчання студентів української мови мають урахувати їхню майбутню спеціальність.

Успіх мовного професійного спілкування залежить від мовця як особистості з індивідуальними якостями, його знання сучасної української літературної мови як основи мови професійного спілкування, вміння використовувати ці знання і втілювати інформацію в текст залежно від мети, ситуації тощо.

Навчання в контексті професійної підготовки як умови активізації пізнавальної діяльності студентів виявляється у моделюванні мовних ситуацій професійного спілкування, створенні проблемних ситуацій, а відповідно, у комунікативній спрямованості занять з мови, яка передбачає спілкування студентів між собою для вирішення життєвих завдань, а також використання мовних одиниць у мовленні.

Моделюючи на заняттях реальні ситуації з професійної діяльності майбутніх спеціалістів, викладач сприяє усвідомленню ними потреби опанування мови професійного спрямування на високому рівні, що, безперечно, підвищує мотивацію. Яскраві зразки таких ситуацій, зокрема у галузі права, пропонують сьогодні викладачеві різноманітні медіа.

Варто погодитися з думкою І. Гуріненко, яка зазначає, що доцільність і можливість використання ЗМІ в навчальному процесі визначаються їхніми особливостями впливу та сприйняття. Матеріали, оприлюднені в ЗМІ, у навчальному процесі виконують роль наочного матеріалу і разом з тим нерідко стають яскравими доказами теорії [5, с. 182].

Застосування медіаосвітніх технологій дає можливість яскраво проілюструвати тактику і стратегію прийняття правових рішень, елементи юридичної психології, етику та діяльність з представництва інтересів громадян і юридичних осіб у судах, державних органах, органах місцевого самоврядування, риторику та судове мовлення.

Досліджуючи проблему формування усного професійного мовлення студентів нефілологічних спеціальностей, І. Дроздова зазначає, що, як правило, студенти набувають умінь розуміти тексти, що звучать, унаслідок стихійного процесу слухання значної кількості їх: навчання аудіювання і говоріння відбувається одночасно, що, безсумнівно, шкодить аудіюванню. З огляду на це рівень розвитку вмінь розуміння на слух текстів за фахом, а отже, й рівень комунікативної компетенції не можна визнати достатнім [6, с. 37].

Погоджуючись із таким твердженням, можна запропонувати використання медіатекстів у рамках вивчення курсу «Українська мова за фаховим спрямуванням». Такий метод дасть можливість уникнути зазначеної проблеми і разом з тим спонукатиме студента не просто до засвоєння певного обсягу наукового матеріалу, соціального досвіду, зафіксованого у вигляді навчальної інформації, а до формування здатності на основі цих знань самостійно виконувати складні спеціалізовані виробничі завдання у майбутній галузі професійної діяльності, зокрема в нестандартних ситуаціях.

Отже, проведений нами аналіз свідчить, що медіаосвітні технології розкривають широкі перспективи для підготовки нового покоління до активної життєдіяльності в умовах стрімкого розвитку інформаційно-технологічного суспільства. Перспективи використання засобів медіаосвіти як методу підготовки молоді до успішного функціонування в інформаційному суспільстві в умовах навчально-виховного середовища юридичних ВНЗ стають дедалі

актуальнішими. Саме тому подальша розробка і вдосконалення методик використання медіаосвітніх технологій належить до перспективних напрямів досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рижиков В. С. Компетенції та основні якості і знання, які повинен опанувати майбутній юрист у процесі професійної підготовки відповідно до професіограми юриста й реформування юридичної освіти / В. С. Рижиков // Освіта Донбасу. – 2011. – № 1. – С. 89–92.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.
3. Онкович Г. В. Часткові методики медіаосвіти як ресурс розвитку сучасного суспільства / Г. В. Онкович, А. Д. Онкович // Вища освіта України. – 2012. – № 3 (46). – С. 106–115.
4. Проект концепції розвитку вищої юридичної освіти в Україні: сайт Хмельницького університету управління та права. – [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.univer.km.ua/doc/koncept.htm>.
5. Гуріненко І. Ю. Сутність терміна «Медіазасоби навчання» / І. Ю. Гуріненко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. праць – Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2009. – Вип. 3 (56). – С. 177–184.
6. Дроздова І. Формування професійного мовлення студентів нефілологічних спеціальностей ВНЗ під час навчання усного мовлення / І. Дроздова // Українська мова і література в школі : науково-методичний журнал. – 2010. – № 2. – С. 37–42.

УДК070:377-057.876

А. Є. МИКОЛАЄНКО

СУТНІСТЬ ФОРМУВАННЯ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПОНЯТЬ В УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Розглянуто сутність формування засобами медіаосвіти технологічних понять в учнів професійно-технічного навчального закладу (ПТНЗ) як педагогічна проблема. Обґрунтовано основні функції медіа освітніх технологій у навчально-виховному процесі ПТНЗ.

Ключові слова: формування технологічних понять, суть поняття, учень, професійна освіта, медіаосвіта, технологія.

А. Е. МЫКОЛАЕНКО

СУЩНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ СРЕДСТВАМИ МЕДИАОБРАЗОВАНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ В УЧЕНИКОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ТЕХНИЧЕСКОГО УЧЕБНОГО ЗАВЕДЕНИЯ

Рассматривается сущность формирования средствами медиаобразования технологических понятий в учеников профессионально-технического учебного заведения как педагогическая проблема. Обоснованы основные функции медиаобразовательных технологий в учебно-воспитательном процессе ПТУЗ.

Ключевые слова: формирование технологических понятий, суть понятия, ученик, профессиональное образование, медиаобразование, технология.

A. Y. MYKOLAIEENKO

THE ESSENCE OF TECHNOLOGICAL CONCEPT FORMATION IN VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS BY MEANS OF MEDIA EDUCATION

The essence of technological concepts formation in vocational school students by means of media education is discussed as a pedagogical problem. The main functions of media educational technologies in vocational education are analysed.

Keywords: formation of technological concepts, essence of a concept, student, vocational education, media education, technology.

В Україні, що прагне до входження у сучасне міжнародне співтовариство, гостро постала проблема підготовки підростаючого покоління до життя і праці в умовах високотехнологічного